TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Công nghệ mở đường cho HTX tạo giá trị mới

05:59 14/06/2026

Trong bối cảnh nông nghiệp ngày càng cạnh tranh và yêu cầu thị trường liên tục thay đổi, nhiều hợp tác xã (HTX) đang chuyển mình mạnh mẽ bằng việc ứng dụng khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số. Không chỉ giúp tối ưu hóa quy trình sản xuất, công nghệ còn trở thành nền tảng để các HTX kiến tạo những tài sản trí tuệ mới, nâng cao giá trị nông sản và mở rộng cơ hội tham gia sâu hơn vào chuỗi cung ứng hiện đại.

Sự thay đổi này đang tạo ra hướng đi mới cho khu vực kinh tế tập thể, vốn nhiều năm đối mặt với tình trạng sản xuất nhỏ lẻ, thiếu liên kết và khó xây dựng thương hiệu bền vững.

Chuyển đổi số giúp HTX nâng năng lực cạnh tranh

Hiện nay, cả nước có hơn 23.500 HTX nông nghiệp đang hoạt động. Trong bối cảnh chi phí sản xuất tăng cao, thị trường tiêu thụ ngày càng khắt khe và cạnh tranh gay gắt hơn, việc đổi mới công nghệ không còn là lựa chọn mà đã trở thành yêu cầu tất yếu nếu HTX muốn tồn tại và phát triển lâu dài.

Theo đánh giá của các chuyên gia, chuyển đổi số đang giúp nhiều HTX thay đổi đáng kể cách thức vận hành, từ quản lý sản xuất, kiểm soát chất lượng đến kết nối tiêu thụ sản phẩm.

HTX đẩy mạnh ứng dụng công nghệ cao trong sản xuất nông nghiệp

Một trong những mô hình tiêu biểu là HTX Rau quả sạch Chúc Sơn (Hà Nội). Đơn vị này đã đầu tư hệ thống cảm biến môi trường, trạm thời tiết thông minh và camera giám sát đồng ruộng kết nối trực tiếp với điện thoại của các thành viên. Nhờ đó, người sản xuất có thể theo dõi độ ẩm, nhiệt độ, nguy cơ sâu bệnh và điều chỉnh lượng nước tưới, phân bón phù hợp theo thời gian thực.

Việc số hóa dữ liệu không chỉ giúp giảm chi phí đầu vào mà còn nâng cao tính minh bạch trong sản xuất. Toàn bộ sản phẩm của HTX đều được gắn mã QR truy xuất nguồn gốc, tạo niềm tin với người tiêu dùng và giúp sản phẩm hiện diện ổn định tại nhiều siêu thị, trường học và bệnh viện lớn.

Tương tự, HTX Dịch vụ Nông nghiệp Minh Trung (Tây Ninh) cũng đang vận hành mô hình sản xuất nông nghiệp công nghệ cao với phần mềm quản lý đồng bộ cho vùng trồng mãng cầu. Thông qua việc kết nối trực tiếp với các đơn vị phân phối và sàn thương mại điện tử, HTX duy trì đầu ra ổn định ngay cả khi thị trường có biến động mạnh.

Những mô hình này cho thấy công nghệ không chỉ giúp nâng cao năng suất mà còn thay đổi hoàn toàn tư duy sản xuất của HTX, từ mô hình manh mún sang sản xuất theo chuỗi giá trị hiện đại.

Đặc biệt, khi dữ liệu sản xuất được quản lý chặt chẽ và minh bạch, HTX có cơ hội tiếp cận những thị trường khó tính hơn, đồng thời nâng cao khả năng đàm phán với doanh nghiệp thu mua và đối tác phân phối.

Chế biến sâu tạo ra tài sản trí tuệ cho nông sản Việt

Không dừng ở chuyển đổi số trong sản xuất, nhiều HTX hiện đang đẩy mạnh đầu tư công nghệ chế biến sâu nhằm nâng cao giá trị gia tăng cho nông sản.

Trong nhiều năm, điểm yếu lớn của nông sản Việt Nam là phụ thuộc vào tiêu thụ tươi, giá trị thấp và dễ bị ảnh hưởng bởi tính thời vụ. Điều này khiến nhiều HTX thường xuyên rơi vào tình trạng "được mùa mất giá". Để khắc phục, các HTX tiên phong đang chuyển hướng sang phát triển các sản phẩm chế biến có thương hiệu, kéo dài thời gian bảo quản và mở rộng khả năng tiếp cận thị trường.

Các công nghệ như sấy lạnh, cấp đông nhanh, chiết xuất tinh dầu hay chế biến thực phẩm dinh dưỡng đang được nhiều HTX mạnh dạn đầu tư. Đây cũng là nền tảng để hình thành những tài sản trí tuệ mới như nhãn hiệu tập thể, sản phẩm OCOP, chỉ dẫn địa lý và thương hiệu nông sản đặc trưng.

HTX Nông nghiệp Sen Quê Bác (Nghệ An) là ví dụ điển hình cho hướng đi này. Từ nguyên liệu sen truyền thống, HTX đã phát triển nhiều dòng sản phẩm chế biến sâu như trà sen, hạt sen sấy, tinh dầu sen và các sản phẩm quà tặng mang tính đặc trưng vùng miền.

Theo đại diện HTX, việc ứng dụng công nghệ chế biến và xây dựng hệ thống truy xuất nguồn gốc giúp đơn vị nâng cao tiêu chuẩn sản phẩm, đáp ứng tốt hơn yêu cầu của doanh nghiệp và người tiêu dùng.

Quan trọng hơn, khi HTX sở hữu sản phẩm có thương hiệu riêng, giá trị tạo ra không còn phụ thuộc hoàn toàn vào sản lượng nông sản thô. Điều này giúp nâng cao vị thế của HTX trong chuỗi cung ứng, đồng thời mở ra cơ hội tham gia sâu hơn vào thị trường xuất khẩu.

Tuy nhiên, quá trình chuyển đổi số và ứng dụng công nghệ tại khu vực kinh tế tập thể vẫn đối mặt không ít thách thức.

Nhiều HTX còn hạn chế về nguồn lực tài chính, thiếu nhân sự có kỹ năng công nghệ và gặp khó trong việc duy trì hệ thống số hóa dài hạn. Không ít nơi triển khai công nghệ theo phong trào, thiếu chiến lược vận hành cụ thể nên sau thời gian ngắn, hệ thống bị bỏ không hoặc hoạt động thiếu hiệu quả.

Theo các chuyên gia, để chuyển đổi số thực sự tạo ra giá trị bền vững, HTX cần lựa chọn công nghệ phù hợp với nhu cầu thực tế thay vì đầu tư dàn trải. Những hạng mục gắn trực tiếp với sản xuất, quản lý chất lượng và tiêu thụ sản phẩm cần được ưu tiên triển khai trước.

Bên cạnh đó, việc đào tạo nguồn nhân lực đóng vai trò đặc biệt quan trọng. Các chương trình hỗ trợ cần tập trung vào lực lượng cán bộ trẻ, phụ nữ và những người có khả năng tiếp cận công nghệ nhanh để trở thành hạt nhân dẫn dắt quá trình đổi mới trong HTX.

Ngoài hỗ trợ về kỹ thuật và đào tạo, nhiều ý kiến cho rằng cần có cơ chế tài chính linh hoạt hơn để HTX tiếp cận nguồn vốn đầu tư công nghệ, kho lạnh, máy sấy, drone hay phần mềm quản lý sản xuất.

Khi công nghệ được ứng dụng đúng hướng, HTX không chỉ nâng cao năng suất mà còn tạo ra những tài sản trí tuệ mới cho nông sản Việt. Đây sẽ là nền tảng quan trọng giúp khu vực kinh tế tập thể nâng cao năng lực cạnh tranh, tham gia sâu hơn vào chuỗi giá trị toàn cầu và phát triển bền vững trong giai đoạn mới.

Nam Sơn (t/h)